

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 10 · 17. oktober
Sesjonen 2024–2025

Møte torsdag den 17. oktober 2024 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 10):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk råd (Innst. 18 S (2024–2025))
2. Interpellasjon fra representanten Kari-Anne Jønnes til kunnskapsministeren:
«Mangel på kompetente lærere er ikke en krise, men et stort samfunnsproblem. Attraktiviteten og statusen til yrket er viktig for at unge mennesker skal ønske å tilbringe yrkeslivet i klasserommet. Kompetente og motiverte lærere er helt grunnleggende for at barn og unge skal få utdanning, og for det norske samfunnet.
Hva vil statsråden gjøre for å bedre lærernes arbeidshverdag og gjøre yrket mer attraktivt?»
3. Referat

Presidenten [10:00:40]: Representantene Sverre Myrli, Bengt Rune Strifeldt, Marte Mjøs Persen, Helge Orten, Marit Knutsdatter Strand, Frode Jacobsen, Andreas Sjalg Unneland, Grunde Almeland, Lisa Marie Ness Klungland, Mimir Kristjánsson og Stein Erik Lauvås, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Telemark, Olav Urbø, tar nå sete.

Det foreligger fem permisjonssøknader:

– fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Jan Tore Sanner i tiden fra og med 22. til og med 27. oktober for å delta som valgobservatør for OS-SEs parlamentarikerforsamling i Tbilisi, Georgia

– fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sverre Myrli i tiden fra og med 22. til og med 28. oktober for å delta i ASEANs interparlamentariske forsamlings sesjon i Laos, bilateralt besøk til Thailand og deretter delta som valgobservatør for OS-SEs parlamentarikerforsamling ved parlamentsvalget i Usbekistan

– fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Jone Blikra i tiden fra og med 22. til og med 27. oktober for å delta som valgobservatør for Europarådets parlamentarikerforsamling i Tbilisi, Georgia

– fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Truls Vasvik i tiden fra og med 18. til og med 23. oktober for å delta i ASEANs interparlamentariske forsamlings sesjon i Laos og bilateralt besøk til Thailand

– fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Lene Westgaard-Halle i tiden fra og med 21. til og med 25. oktober for å delta som representant for Nordisk råd ved den sekstende partskonferansen under FN-konvensjonen om biologisk mangfold, COP 16, i Cali, Colombia

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Akershus: Tobias Hangaard Linge og Kari Sofie Bjørnsen 22.–24. okt.

For Telemark: Tone E. Berge Hansen 22.–24. okt.

For Vestfold: Camilla Maria Brekke 22.–23. okt. og Henning Wold 22.–24. okt.

Presidenten [10:02:41]: Representanten Turid Kristensen vil framsette et representantforslag.

Turid Kristensen (H) [10:02:55]: På vegne av representantene Tage Pettersen, Grunde Almeland, Kjell Inggolf Ropstad, Une Bastholm, Irene Ojala, Hege Bae Nyholt og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet.

Presidenten [10:03:14]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil minne om at det blir votering nå innledningsvis. Presidenten ber derfor representantene om å bli sittende til voteringen er ferdig.

Sak nr. 1 [10:03:28]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk råd (Innst. 18 S (2024–2025))

Presidenten [10:03:35]: Ingen har bedt om ordet.

Votering

Presidenten [10:03:41]: Da går Stortinget til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 17. oktober 2024

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk råd (Innst. 18 S (2024–2025))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Som medlemmer og varamedlemmer til Nordisk råd velges for ett år:

Medlemmer:

1. Jorodd Asphjell
2. Kirsti Leirtrø
3. Stein Erik Lauvås
4. Tove Elise Madland
5. Truls Vasvik
6. Solveig Vitanza
7. Helge Orten
8. Liv Kari Eskeland
9. Tone Wilhelmsen Trøen
10. Lene Westgaard-Halle
11. Heidi Greni
12. Kathrine Kleveland
13. Kjerstin Wøyen Funderud
14. Himanshu Gulati
15. Tor André Johnsen
16. Helge André Njåstad
17. Kathy Lie
18. Freddy André Øvstegård
19. Tobias Drevland Lund
20. Ola Elvestuen

Varamedlemmer:

For nr. 1–6:

1. Odd Harald Hovland
2. Ragnhild Male Hartviksen
3. Terje Sørvik
4. Åse Kristin Ask Bakke
5. Nils Kristen Sandtrøen
6. Siri Gåsemyr Staalesen

For nr. 7–10:

7. Ove Trellevik
8. Anne Kristine Linnestad
9. Kari-Anne Jønnes
10. Svein Harberg

For nr. 11–13:

11. Nils T. Bjørke
12. Ole André Myhrvold
13. Geir Adelsten Iversen

For nr. 14–16:

14. Silje Hjemdal
15. Gisle Meininger Saudland
16. Marius Arion Nilsen

For nr. 17–18:

17. Mona Fagerås
18. Kirsti Bergstø

For nr. 19:

19. Sofie Marhaug

For nr. 20:

20. André N. Skjelstad

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sak nr. 2 [10:03:56]

Interpellasjon fra representanten Kari-Anne Jønnes til kunnskapsministeren:

«Mangel på kompetente lærere er ikke en krise, men et stort samfunnsproblem. Attraktiviteten og statusen til yrket er viktig for at unge mennesker skal ønske å tilbringe yrkeslivet i klasserommet. Kompetente og motiverte lærere er helt grunnleggende for at barn og unge skal få utdanning, og for det norske samfunnet.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre lærernes arbeidshverdag og gjøre yrket mer attraktivt?»

Kari-Anne Jønnes (H) [10:05:01]: Lærerne er selve grunnmuren i kunnskapssamfunnet vårt. Nå slår det sprekker i grunnmuren, og de blir større på statsrådets vakt. Det er krise. Kompetente lærere som trives i klasserommet, som er motiverte og deltakere i et utviklende profesjonsfelleskap, er det aller viktigste. Den fremste rekrutteringsarenaen er jo i klasserommet. Dersom dagens elever ser lærere som trives, som er sjefen i klasserommet, som er kompetente og har inngående kunnskap i fagene de underviser i, ja, da vil elevene tenke at læreryrket er et attraktivt yrke.

Det hviler et tungt ansvar på statsrådets skuldre, for søkningen til lærerstudiet stuper, og Støre-regjeringens politikk spriker i alle retninger.

Unge mennesker må se utviklingsmuligheter. Det er få 19-åringer som kan se for seg over 50 år i et klasserom uten utviklingsmuligheter. Derfor er karriereveier for lærere så viktig, ikke bare for elevenes læring, men også for lærernes utviklingsmuligheter.

Det første Støre-regjeringen gjorde, var å avvikle lærerspesialistordningen – en ordning som sikkert ikke var perfekt, men som motiverte flinke lærere til å forbli i klasserommet. Den endret også arbeidshverdagen til erfarne lærere og bidro til bedre undervisning for elevene, mer læring og bedre resultater. Den bidro til og med til høyere lønn. Det er ikke til å tro at Støre-regjeringen

bare avvirket den ordningen og ikke kommer til å levere noe som helst på sin vakt. Det er fire tapte år for lærerne.

Lærerne har en sammensatt og kompleks oppgave. De skal ikke bare bidra til at ungene våre lærer å lese, skrive og regne, de skal også sørge for at de blir gode borgere som kan delta aktivt i arbeids- og samfunnslivet – intet mindre.

Når vi vet at det er mangel på folk i alle sektorer, og at utfordringene bare vokser, tydeliggjør det bildet av lærernes viktige rolle ytterligere. Ungene våre må lese, skrive og regne. Ellers klarer vi ikke å tette kompetanse-gapet i arbeidslivet.

Hvis lærerne skal levere på det samfunnsoppdraget, er det vår oppgave som politikere å legge til rette for det. Det holder ikke å stjele Høyres budskap om at vi vil at læreren skal være sjefen i klasserommet. Det må konkrete tiltak til. Det statsråden kunne gjort, var å bruke 4 mrd. kr på kvalitet og innhold i tilbudet til elevene framfor på skolebygg. Det kunne resultert i laget rundt læreren. Det Støre-regjeringen har gjort, og som statsråden åpenbart synes er lurt, siden det planlegges for neste år også, er å bidra til at læreren fortsatt er alene i klasserommet – altfor ofte.

Det er altfor mange skoler som ikke har tilgang på helsesykepleier, miljøarbeider, spesialpedagog, vernepleier og alle andre fagpersoner. Noen skoler har besøk av helsesykepleier noen få timer i uken, mens andre har tilgang på et team av fagpersoner hele uken. Det er jo ikke noe rart at det er forskjeller her i landet, når det gjelder både trivsel, læringsresultater og lærerrekuttering. Det er noe vi alle bør tenke på.

Der statsråden har gitt unge lærere høye skuldre fordi de føler ansvar for å begrense barns tid med digitale verktøy, burde hun heller trygget lærerne landet over på at det er de som har kompetanse, og som til enhver tid skal vurdere hvilket pedagogisk virkemiddel som skal brukes, og stilt krav til lokale skoleeieres plan for kvalitet og innhold i skolen.

Der statsråden bruker 4 mrd. kr – snart 5,3 mrd. kr – på grendeskolene, burde hun vært tydelig på lærernes behov for utviklende profesjonsfellesskap og betydningen av rektor som pedagogisk leder på sin skole. Der statsråden har snakket om at det er viktig å lære å lese, skrive og regne, burde hun tatt på alvor at det i dag skiller 2,5 års læring mellom elever etter endt grunnskole. Forskningen viser det. Nøkkelen til å løse dette ligger i å prioritere spesialister i begynneropplæring, etter- og videreutdanning i norsk og matte og å stille krav til at lærere skal ha fordypning for å undervise i disse fagene.

Det er kunnskapsministeren som i størst grad kan utgjøre en forskjell for lærerrekutteringen gjennom bruk av penger i statsbudsjettet og gjennom tydelige

forventninger til skoleeiere over hele landet. Det betyr noe hva man gjør, ikke bare hva man sier.

Hva konkret vil kunnskapsministeren gjøre for å bedre situasjonen i norske klasserom, den viktigste rekrutteringsarenaen for framtidens lærere?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:10:02]: Først vil jeg takke interpellanten for et viktig spørsmål og en viktig interpellasjon. Det er avgjørende for framtiden at vi har nok lærere i barnehagen og skolen.

Læreryrket er kanskje det viktigste yrket i Norge. Lærere har en uvurderlig rolle i å danne og utdanne barn og unge for livet. Lærere bygger fellesskap som den enkelte, arbeidslivet og samfunnet trenger mer enn noen gang.

Det er ikke bare Norge som har utfordringer med lærerrekuttering. Det er en internasjonal trend, som også landene rundt oss merker.

Vi må løfte fram alt som er godt ved yrket. Mange lærere trives, og de fleste blir i yrket. Det finnes mye kraft i norske barnehager og skoler om dagen, og den må vi stå sammen om og fortelle om til dagens unge som skal velge utdanning.

Sammen med partene og forsknings- og høyere utdanningsministeren jobber jeg for at flere skal velge læreryrket, og for at flere skal bli i yrket. Et viktig steg er at vi har samlet sentrale aktører om en strategi for lærerrekuttering. Det er lenge siden så mange har sittet rundt det samme bordet og forpliktet seg til å gjøre en innsats for å rekruttere, utdanne og beholde lærere i landet vårt.

Skal vi rekruttere flere til lærerutdanningene, må det være bra å jobbe som lærer, og vi må ta godt vare på de lærerne vi allerede har. Vi må satse på barn og unge, satse mer på bedre læring, og vi må også styrke laget rundt eleven. Å styrke laget rundt eleven gjør vi f.eks. i et nytt system for kompetanse- og karriereutvikling, som skal gjelde fra 2026, der vi nå inkluderer alle yrkesgrupper i barnehage og skole, og vi gir like vilkår for lærere i barnehage og skole. I år vil vi bruke 2,9 mrd. kr på etter- og videreutdanning.

Det siste året har det vært en rød tråd i den tydelige retningen vi har satt i skolepolitikken vår. Vi har tatt tak i mobilbruken i skolen, og vi har sikret bevilgninger til fysiske skolebøker. Vi har vært tydelige på at vi stiller krav til elevene våre, og vi har styrket rammene for lærerens autoritet i klasserommet gjennom flere lovendringer. Læreren skal være sjefen. Vi har gjort det tydelig når læreren kan gripe inn fysisk overfor en elev for å gi både eleven og læreren mer trygghet i sin hverdag.

Med stortingsmeldingen om 5.–10. trinn styrker vi lærerrollen, og vi gir bedre rammer til læreren for at læreren skal kunne bruke sin tid og kompetanse på mer og

bedre læring for elevene. Skolene får nå større fleksibilitet i fag- og timefordelingen, mer penger til utstyr, mer penger til undervisningsmateriell og til praktiske læringslokaler. Vi legger også til rette for en større delingskultur mellom lærere i landet vårt, som de selv også har etterspurt.

I statsbudsjettet for neste år følger vi opp med flere tiltak i rekrutteringsstrategien. Et av tiltakene er å gi assistenter tilbud om å bli barnehagelærere. Derfor styrker vi arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, slik at flere hundre barnehageansatte får tilbud om barnehagelærerutdanning allerede i 2025.

Regjeringen legger også til rette for at nyutdannede lærere får en god start på yrkeslivet. Vi mer enn dobler fjorårets budsjett for å utvide tilskuddsordningen for veiledning av nyutdannede lærere. Nå skal også lærere i barnehage og videregående skole få dette tilbudet.

Denne regjeringen er opptatt av at lærere må få større tillit og flere muligheter til å gi barn og unge et godt grunnlag for å klare seg i livet. Regjeringens satsing på mer praktisk læring kommer til å gjøre læreryrket enda mer givende og meningsfullt. Jeg vil gjøre mitt for at alle lærere skal kjenne arbeidsglede og den påvirkningskraften som læreryrket kan ha i barns liv. Jeg kan forsikre interpellanten og Stortinget om at jeg vil fortsette å jobbe for å bedre lærerens arbeidshverdag og gjøre læreryrket mer attraktivt.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:14:48]: Takk til statsråden for et godt innlegg. Jeg er ikke i tvil om at vi har samme mål, og at statsråden jobber hardt og godt for at vi skal lykkes og i fellesskap skape den beste skolen, med de beste lærerne for ungene våre og framtiden. Jeg er veldig glad for det statsråden sier om inkluderende prosesser, for jeg tror det er det som er det aller viktigste for at vi skal lykkes i fellesskap. Læreren har en uvurderlig rolle, som statsråden sa. Læreren er også den viktigste personen i mange elever og ungers liv, og det gjelder også barnehagelærere. Derfor er jeg også veldig glad for at statsråden nevnte barnehagelærerne. Det er helt åpenbart at noe av det viktigste vi kan gjøre, er å ta vare på de lærerne vi har.

Da er kommunens rolle som arbeidsgiver veldig viktig. Kommunepolitikerne har en veldig viktig rolle både som arbeidsgivere og som skoleeiere. Når vi snakker om laget rundt eleven, mener jeg at vi i større grad skal prate om laget rundt læreren, for hvis vi har et lag rundt læreren, er det også laget rundt eleven. Å bevisstgjøre skoleeiere – altså kommunestyrene landet over – om deres utrolig viktige rolle som eier av skolene i hver enkelt kommune og det ansvaret det innebærer med å skape et lag rundt læreren, vil bidra til at hver enkelt elev får større mulighet til å lykkes, gjennom at det er noen som er

der for dem når de trenger det. Det vil også gi læreren muligheten til å være den sjefen i klasserommet som vi har et felles mål om.

Vi vet veldig mye om skolen i Norge. Vi vet at noen lykkes. Noen lykkes ikke så godt. Vi er veldig opptatt av at vi fortsatt skal ha kunnskap om skolen, om elevers læringsresultater, men også om hvordan lærerne utøver sitt fag. Det å trygge læreren som fagperson, som utøver av en profesjon vi alle har stor respekt for, tror jeg også er en viktig bit. Derfor har vi alle, både politikere og alle andre, om vi er foreldre eller besteforeldre, et ansvar for å framsnakke lærerne og deres yrkessituasjon. Jeg mener det er nesten like viktig som en delingskultur i norsk skole. Hvis vi kan lykkes med å kombinere den kunnskapen vi har om skolen – om elevers læring og om læreren som profesjonsutøver – med deling, vil vi kunne lykkes bedre.

Spørsmålet er konkret: Hvordan vil kunnskapsministeren bidra til at kommunene våre blir bedre skoleeiere?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:18:05]: Det er et veldig viktig spørsmål representanten Jønnes tar opp: Hvordan kan vi – i fellesskap, opplever jeg – sikre at alle skoleeiere rundt omkring i landet blir gode og bedre skoleeiere?

Der gjøres det mye allerede. Det handler om det rammeverket denne salen er ansvarlig for å vedta, at man forvalter det på en god måte, men det handler også om de økonomiske overføringene som ligger til den enkelte kommune og fylkeskommune som skoleeiere. Det vet vi også er viktig. Det er et kontinuerlig arbeid å bidra til den bevisstgjøringen av det viktige arbeidet som foregår for skoleeierne.

Når det gjelder de økonomiske rammene, har regjeringen allerede tatt flere grep for å bedre bemannings-situasjonen. I statsbudsjettet har vi økt de frie inntektene. Vi registrerer at mange skoleeiere, kommuner og fylkeskommuner mener at det ikke er tilstrekkelig, og derfor har vi også vært åpne for at det kan komme endringer der i nysalderingen.

Det en også skal legge merke til, er den økningen som er innenfor de frie inntektene, hvor hele 250 mill. kr. av økningen begrunnes med behovet for å styrke bemanningen i barnehagene. Det mener jeg også er viktig for å se på rekrutteringen. Da jeg var ordfører i Stavanger, var det bl.a. flere barnehager som ansatte på toppen av bemanningsnormen. Det så vi, og jeg vet at også Oslo og andre kommuner har hatt tilsvarende prøveprosjekter knyttet til det. Man har jo gjerne håpet at det skulle påvirke sykefraværet, men det man ser i større grad, er at det faktisk gjør at arbeidsmiljøet er godt. Det er kjempeviktig at de ansatte trives på jobben, og at de føler at tiden

strekker til til å gjøre den arbeidsoppgaven de er satt til å forvalte: nettopp å gi god omsorg til ungene våre.

Jeg er veldig tilhenger av at kommunene her rett og slett må tenke kreativt når det gjelder hva deres ansatte trenger, og snakke med de ansatte for å få dem til å stå lenger i jobben. Det er alvorlig når vi vet at én av tre barnehagelærere ikke bare vurderer å slutte, men har sluttet i yrket de siste ti årene. Dem må vi beholde.

Dette er viktig. At regjeringen faktisk har satt av 250 mill. kr bare til neste år, nettopp begrunnet i å styrke bemanningen i barnehagene, håper vi kan gi rom for kommunene til å satse på slike løsninger som passer deres behov. Vi viderefører også styrking av tilskuddsordningen for økt pedagogtetthet og grunnbemanning i levekårsutsatte områder, med 208 mill. kr. Det vet vi også er viktig, og det kommer over 4 000 barnehagebarn til gode.

Elise Waagen (A) [10:21:11]: Når vi sender ungene våre på skolen, forventer vi at de skal bli sett, og at det er en lærer og et lag rundt dem som har tid til å ta seg av dem og tid til å gi undervisning og møte hvert enkelt barn.

Situasjonen nå er at det mange steder mangler lærere. Når vi ser inn i glasskulen, vet vi at søkertallene til lærerutdanningen er altfor lave. Har vi ikke kvalifiserte lærere, og har vi ikke nok lærere ute i skolen, har vi ikke det som er hele kjennetegnet på god kvalitet i skolen. Derfor er det så viktig at vi har nok kvalifiserte lærere.

Hvis vi skal ha en skole der alle elever opplever mestring og glede, en skole der de kan ha en trygg oppvekst, der de får muligheten til å lykkes, og der vi også har tid til å gjøre undervisningen mer praktisk, da er nok lærere helt avgjørende. Derfor mener jeg det er så paradoksalt at det er samme parti som har reist denne interpellasjonen i dag, som selv ønsker å avskilte flere kvalifiserte lærere. Hvis Høyre hadde fått gjennomført sin politikk, hadde vi sendt over 21 000 lærere ut av norske klasserom fra 2025. Det mener jeg er feil medisin, særlig i en tid da vi trenger enda flere kvalifiserte lærere. Arbeiderpartiet mener at kompetansekravene skal bestå, men det å gi dem tilbakevirkende kraft er feil, og det gjør at vi får flere ukvalifiserte lærere.

Vi holder trykket oppe på etter- og videreutdanning, og kvalifiserte lærere som har stått i jobben i mange år, er velkomne i vår skole. De skal ikke ha stempelet som ukvalifiserte og sendes ut, særlig ikke i en tid da vi trenger flere av dem. Problemet er ikke at vi har for dårlige lærere. Problemet er rett og slett at vi ikke har nok lærere.

Det er samme parti som har reist interpellasjonen i dag, som i sine alternative statsbudsjetter har foreslått å kutte 5 mrd. kr til kommunene og fylkeskommunene.

Det er her man faktisk skal ansette lærerne. Kutter man i økonomien til kommunene og fylkeskommunene, kutter man i rammevilkårene for det å kunne ha et sterkt lag, enten det er rundt læreren eller rundt eleven.

Jeg er stolt av at denne regjeringen har tatt utfordringen på alvor, og at man har satt seg ned sammen med organisasjonene som representerer nettopp lærerne og arbeidsgiverne, og funnet fram til viktige tiltak for å kunne snu utviklingen. Tiltakene man har kommet fram til i fellesskap, handler bl.a. om å gjøre arbeidshverdagen til lærerne bedre, skape mer rom og bygge større og sterkere lag.

Dette synes i statsbudsjettet som er lagt fram for neste år, ved å få på plass miljøteam og å få på plass flere tiltak rundt lærere og elever. Det er også synlig i stortingsmeldingen som nå er lagt fram, og som vi har til behandling i Stortinget.

Vi må gjøre det attraktivt å velge å bli lærer. Skolen skal være en god og meningsfylt arbeidsplass. Da er det vår jobb å legge til rette for de beste rammevilkårene, sånn at lærerne kan skape de beste mulighetene for våre unge i hverdagen.

Jeg mener Høyre seiler under falskt flagg når man nå reiser denne debatten. Politikken man har vist tidligere, viser at man ikke nødvendigvis har satsset på lærerne, når man velger å avskilte dem som har stått lenge i jobben. Man stiller feil diagnose og skriver ut feil medisin. Jeg tror vi skal få til å snu denne utviklingen sammen og i fellesskap, men da må vi ha større tillit til lærerne enn som så.

Margret Hagerup (H) [10:25:48]: Det er krise i lærerutdanningen, og det er for mange lærere som forlater klasserommet. Det er i stor grad en krise regjeringen selv bidrar til, for regjeringens svar på synkende søkertall har vært å senke kravene, samtidig som de har fjernet karriereveiene for lærere som er i klasserommet, og som vil fortsette å undervise. Det er feilslått politikk.

Det er urovekkende at én av tre elever på 8. trinn ikke kan lese skikkelig, og at nesten én av tre mangler grunnleggende ferdigheter i matematikk. Mange elever opplever at undervisningen de får på skolen, er for lite motiverende og relevant. Vi må gi lærerne flere virkemidler for å gjøre undervisningen mer interessant og nyttig, bl.a. gjennom karriereveier for lærere som brenner for å utvikle undervisningen.

Da står det ikke til troende at regjeringen ikke har videreført ordningen med lærerspesialister, som kan vise til svært gode resultater. Lærerspesialistordningen var en ordning som regjeringen Solberg innførte i 2019. Da Støre-regjeringen overtok i 2021, fjernet de denne, men de sa det skulle komme noe enda bedre. Tre år senere har det ikke skjedd noe. Regjeringen har rett og slett

satt en brems for utviklingsarbeidet i skolen og gjort det mindre attraktivt for lærere å fortsette å undervise. Høyre foreslo i 2022 at den skulle opprettholdes. Da holdt komiteen høring, hvor elevene, lærerne, skolelederne og kommunene advarte mot å fjerne karriereveiene. Elevorganisasjonen etterlyste en ny ordning, og de sa: Få det på plass fortere enn dere klarer å si lærerspesialistordningen!

Utdanningsforbundet sa at de mente det var svært uheldig at regjeringen valgte å avvikle den gamle ordningen og fjerne budsjettmidlene før de hadde kommet i gang med samtaler om en ny ordning. Skolelederforbundet sa at de har vært for en alternativ karrierevei for lærere helt siden ordningen ble opprettet, og at medlemmene ønsket at en slik ordning ble videreført. KS mente at det var svært uheldig at ordningen ble avvirket før en alternativ ordning var etablert i samråd med partene. Regjeringen lukket ørene for dette.

Da NIFU evaluerte ordningen, fant de at utdanningen gir godt utbytte, og at spennende oppgaver og ønske om påfyll, faglig utvikling og nye utfordringer gjør at ordningen er motiverende og attraktiv for lærerne. Over det ganske land kan man møte lærere som tok denne utdanningen og kan målbære hvor viktig den var.

Matematikklærer Pål Harald Hansen ved Sandnes og Bjørnevatn skole sier at muligheten han fikk gjennom Solberg-regjeringens lærerspesialistordning, revolusjonerte hans undervisning. Resultatene i klassen han underviste i, gikk fra middels til topp, og han fikk dette året prisen som årets matematikklærer.

Ørjan Andenæs ved Florø ungdomsskole skrev i Utdanningsnytt at han personlig alltid har savnet å få hjelp til systematisk videreutvikling av undervisningspraksisen, og at han mener det er helt feil at lærere skal jobbe hele karrieren uten å få slik støtte.

På Skeiane ungdomsskole finner vi Aina og Liv Od-drøn, som er lærerspesialister i lesing og regning. De trekker fram at den viktigste effekten med å ha lærerspesialister er at det styrker hele lærerlaget og gir bedre læring for elevene.

Det er mange lærere over hele landet som synes denne rollen har gjort jobben både mer interessant og givende. Men regjeringen har nå styrt i tre år uten å få tilbake karriereveiene de fjernet.

Det er oppsiktsvekkende å se hvordan regjeringen omtaler ordningen i statsbudsjettet:

«Barnehage og grunnopplæring er verksemdar med behov for spesialisert kompetanse, og bruken av spesialiserte roller og funksjonar har auka i sektoren dei siste åra, særleg som følge av utprøvinga av lærarspesialistordninga. Slike funksjonar kan bidra til å løyse sentrale faglege og sosiale utfordringar i

barnehagen og skulen. Dette kan til dømes vere utvikling av god undervisningspraksis innanfor faga.»
Og vidare:

«Å gi lærarar og andre tilsette eigne funksjonar eller roller knytte til å leie utviklingsarbeid i kollegiet vil vere viktig for kvalitetsutvikling i verksemda. Det vil også gjere læreryrket meir attraktivt og skal medverke til at fleire ønsker å bli verande lenger i barnehage og skule.»

Dette er altså regjeringens egne ord. Hva gjør de med det? Jo, de venter og ser. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at det ikke skrives mer om dette i norske medier. Dette er en langt viktigere nyhet enn at relasjoner, samhandling og læringsmiljø blir bedre av at mobilen legges vekk i det daglige og i klasserommet. Skal vi lykkes i norsk skole, må vi erkjenne at læreren er sjefen i klasserommet, men vi må samtidig gi læreren tilgang til ulike verktøy. Det finnes i dag ingen karriereveier for lærere som ønsker å bli i klasserommet og videreutvikle sin undervisningspraksis. Det står til karakteren stryk.

Budskapet til regjeringen er like klart som det var i 2021, 2022 og 2023. Det ble sagt best av Elevorganisasjonen under høringen som var i 2022: Få det på plass fortere enn dere klarer å si lærerspesialistordningen!

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [10:31:00]: Jeg vil først takke kunnskapsministeren for et tydelig og godt svar på et veldig viktig spørsmål. Vi står overfor en stor utfordring når det gjelder lærerrekuttering, og jeg er glad for at regjeringen har tatt grep og viser en klar vilje til å løse dette.

Læreryrket er en av bærebjelkene i vårt samfunn. Uten kompetente og motiverte lærere står framtidens arbeidsliv, velferdssystemet og demokratiet vårt på spill. Derfor er det helt riktig at regjeringen har samlet sentrale aktører og lagt fram en strategi for rekuttering og utvikling av lærere. Det er sånn vi sikrer at læreryrket blir attraktivt igjen, både for dem som allerede er i yrket, og for framtidige lærere.

Jeg har lyst til å understreke hvor viktig det er at vi fortsetter å gi lærerne den tilliten og de ressursene de trenger. Denne regjeringen har allerede styrket lærerens autoritet i klasserommet, satt tydelige rammer for fysisk inngripen og satset på mer praktisk læring. Dette er tiltak som virkelig gir lærere arbeidsro og mulighet til å utøve sitt yrke på en best mulig måte. Man kan jo spørre seg hvor Høyre har vært i alt dette, for under deres tid i regjering ble lærerrekuttering neglisjert, og tiltakene de lanserte, som lærerspesialistordningen, viste seg å være svake og lite gjennomtenkte. Deres løsninger var i stor grad piloter som aldri tok av, og nå står de her og unnlater seg sin del av ansvaret.

La oss være klare på én ting: Å styrke rekrutteringen til læreryrket handler om å prioritere de rette tiltakene og samarbeide med de rette partene. Det har denne regjeringen gjort, og det vil vi fortsette med. Vi satser på kompetanseutvikling, bedre vilkår og ikke minst bedre rammer for lærere. Det er slik vi gjør læreryrket attraktivt, ikke gjennom Høyres pilotforsøk og avskilting av lærere.

Selv om denne regjeringen har innført og innfører mange viktige tiltak for å styrke lærerrekrutteringen og forbedre arbeidshverdagen til lærerne, er vi ikke i mål ennå. Vi tar situasjonen i skole- og barnehagesektoren på det aller største alvor, og vi er klar over at utfordringene med å rekruttere og beholde kompetente lærere fortsatt er betydelige. Det er derfor vi kontinuerlig jobber med å styrke laget rundt eleven, forbedre lærernes rammebetingelser og lytte til dem som står i klasserommene hver dag. Vi er klare for å gjøre det som trengs for å sikre at læreryrket forblir en attraktiv og meningsfull karrierevei, og vi stopper ikke før vi har nådd målet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:34:21]: Jeg er glad vi kan diskutere lærerrollen, rekruttering og skolehverdagen. Senterpartiet er opptatt av gode skoler i hele landet – nærskoler som ruster elevene for livet og en arbeidshverdag på et senere tidspunkt, med dannelses og utdanning.

Senterpartiet mente det under Høyre var en politisk styrt krise, men kan anerkjenne at krisen er under kontroll fordi dagens regjering nettopp har satt inn kraftfulle grep for å bedre rammene for å rekruttere kvalifiserte lærere i hele landet.

Å stoppe avskiltingen av lærerne, som ville slått til for fullt i 2025, var første tiltak. Selv om elever særlig i Nord-Norge og på Vestlandet hadde en høy andel ufaglærte, ville Høyre fjerne lærertittelen til tusenvis av lærere som hadde lærerutdanning fra før 2014. Nå satser vi i stedet på å rekruttere og videreutdanne dem uten formell lærerutdanning.

Neste tiltak var å fjerne kravet om karakteren 4 i matematikk for å komme inn på lærerutdanning, og fra og med i høst har flere studiesteder fjernet karakterkravet helt, etter eget ønske. Det har gitt en oppgang i søkertall og opptak, og vi kan endelig se at den negative utviklingen har snudd flere steder. Endelig kan de som brenner for norskfaget, engelskfaget, samfunnsfag eller praktiske og estetiske fag, få ta lærerutdanning når de har bestått matematikk.

Senterpartiet har også vært opptatt av at lærerutdanningene sikrer at de gjør lærerne rustet for hverdagen de møter. De siste årene har lærerutdanningene vært endret – først med innføring av femårig lærerutdanning, dernest inndeling 1.–7. trinn og 5.–10. trinn

– uten å evaluere effekten. Man ser at allmennlæreren ble et savn for å rekruttere bredden av lærere til bredden av skoler.

Videre kan nå utdanningsinstitusjonene Nesna og Nord universitet satse på lærerutdanning 1.–10 trinn. Utdanningsinstitusjoner i hele landet kan ansette flere med fersk profesjonserfaring og ellers gjøre utdanningene mer i tråd med behovet for skolen, samfunnet og lærerstudentene. Forenkling av læreplaner bidrar til dette. Det er karrieremuligheter, det!

Derfor var det også viktig at Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen sikret at flere fag gir tilgang til etter- og videreutdanningsmidler, som kunnskapsministeren godt sa. Høyre prioriterte norsk, matte og engelsk.

Nå jobber vi med et nytt, helhetlig arbeid for kompetanseheving og karriereutvikling. Flere får alt begynne på PPU når man har kvalifisert seg med en bachelor og ikke kun master, som Høyre krevde. Å avvikle den omdiskuterte lærerspesialistordningen er også viktig for i større grad å løfte bredden av lærere, i stedet for et lite eliteutvalg som Høyre bemidlet.

Læreryrket har for høy turnover, og de uten lærerutdanning bidrar til å dra opp snittet. Derfor er det bra at Stortinget har vedtatt tydelige føringer for hva det vil si å være ansatt som lærer, og kravene til lærerutdanning.

Ellers er studentenes rammevilkår avgjørende. Vi vet at lærerstudenter drives av indre motivasjon og et ønske om å utgjøre en forskjell for dem rundt seg. Studiestøtten er økt med 25 000 kr siden regjeringen tiltrådte. Tilgangen på høyere utdanning økes dessuten gjennom flere desentraliserte tilbud.

Nedskrivingsordninger er også viktig i stort. Lånekassen har i år informert spesielt om ordningene for sletting av studielån for lærere. Utdanningsdirektoratet har markedsført utdannings- og rekrutteringsstipend mer enn før, som har resultert i mange søkere. Nasjonalt prosjekt for lærerrekruttering har fått nytt mandat og sikrer langsiktig rekrutteringsarbeid.

Ikke minst skal nedskrivning av studielån nå styrkes solid fra 1. januar 2025 for alle studenter som vil bosette seg i en distriktskommune. 25 000 kr kuttes av studielånet etter ett år i deler av Troms og ned til Agder, mens det kuttes med hele 60 000 kr i Nord-Troms og Finnmark. Ordningene for lærere kommer i tillegg. Dette skal også bidra til at de som må ut av regionen sin for å ta høyere utdanning, får en ekstra gulrot for etter endt utdanning å flytte dit kompetansemangelen er stor.

Viktigst av alt er likevel arbeidsvilkår. Senterpartiet har møtt flere lærere som har vært aktive i media knyttet til lærerrollen. De var unisone i at arbeidshverdagen har forandret seg mye, at støtteressurser må økes, og at lærens myndighet må styrkes. Stortinget har oppdatert opplæringsloven, inkludert en terskel for varsling mot

lærere, og avklart rammene for fysisk inngripen for å avverge skade. Nå behandles dessuten ungdomsmeldingen, som tar opp tid og tillit til lærerne. I sum sikrer regjeringen en bredde av tiltak for å sikre lærerrollen og at skolen utvikles.

Lise Selnes (A) [10:39:30]: Først av alt: Tusen takk til interpellanten, som tar opp et av de viktigste spørsmålene vi har i Norge, som ikke bare handler om lærerrekuttering, men om den demografien vi lever med, der vi mangler folk veldig mange plasser.

Lærerrekuttering, rekuttering til å utdanne seg som lærer og det å stå i jobben, har likevel gjennom mange år vært krevende å forholde seg til, fordi vi ikke har nok lærere i klasserommene, særlig ikke i nord. Derfor er det viktig at vi setter i gang grep, slik at det blir ok å være lærer igjen.

I tirsdagens interpellasjonsdebatt diskuterte vi mye av det samme, og da handlet det om rekuttering til lærerutdanning. I dag handler det om å holde lærerne i klasserommet og å få folk til å bli lærere. Jeg sa på tirsdag at en av de viktigste rekutteringsarenaene er skolen og de elevene som går der – hvordan de opplever det å være elev i klasserommet, hvordan de opplever læreren i klasserommet, hvordan de etter å ha gått der, har lyst til å søke lærerutdanning. Dersom man går på skolen og opplever at det er kaos og man ikke lærer, vil ikke det motivere en til å søke lærerutdanning eller å bli lærer. Derfor er det regjeringen gjør med systematisk å bygge opp kommuneøkonomien så det er nok penger i kommunen til å kunne ha nok lærere, så utrolig viktig. Vi vet fortsatt at veldig mange kommuner sliter med å prioritere nok lærere eller assistenter på grunn av store utfordringer i kommuneøkonomien, og det å prioritere ned penger til kommuner og fylkeskommuner er kanskje det våre lokalpolitikere vil si er det verste man kan gjøre hvis man vil lykkes.

Samtidig handler det om hvordan vi jobber med å gjøre det attraktivt å være lærer, og der er lærerrekutteringsstrategien, der partene er enige, et av de aller viktigste verktøyene. Hvorfor er det det? Jo, fordi folk er enige om at det skal gjøres på den måten. Jeg synes det er veldig mange positive ting med lærerspesialistordningen, og det er mange jeg har pratet med, som har vært godt fornøyd med den, men vi viser nå i ungdomstidsmeldingen til et system som skal utvikles for å skape også gode karriereveier for de lærerne som er i klasserommet i dag.

Klasserommet er rekutteringsarenaen, men samtidig må lærere som står i jobben, ha det handlingsrommet som trengs for å være en god lærer, og for å være sjef i klasserommet. Det er ingenting som er vanskeligere enn å stå i et klasserom og miste kontrollen over dem du har foran deg. Den følelsen er vond, og det er vanskelig

for mange lærere i dag når de ikke har de ressursene som trengs. Jeg vil på det sterkeste, på tvers av alle partier, anmode om at vi løfter lærerrollen, men samtidig gir kommunene og fylkeskommunene det handlingsrommet som trengs for å gjøre det ok å være lærer.

Lærerutdanningen er mor til alle utdanninger. Det er lærerne som er i klasserommet, som skal være med og hjelpe våre elever til å velge utdanning videre. Klarer vi ikke å sette inn tiltak sånn at vi gjør kommunene og fylkeskommunene våre i stand til å rekruttere lærere, vil vi mislykkes. Men en må klare å ha mange prosesser i hodet samtidig.

Barnehager og skoler har også behov for spesialisert kompetanse. Vi bruker enorme midler på etter- og videreutdanning av lærere, men vi trenger også å løfte de andre yrkesgruppene som er i skoler og barnehager. Det gjør vi spesielt i barnehagen, men det gjelder også andre yrkesgrupper i skolen. Assistenter, barne- og ungdomsarbeidere, miljøarbeidere og andre har også et behov for karriereveier i sin arbeidshverdag, og de er en viktig styrke for læreren, slik at læreren har mulighet til å stå i krevende tider.

Til slutt vil jeg bare si at lærerne i klasserommet også trenger å ha tillit og mulighet til å bygge opp sin undervisning på en god måte. Da må de ha ressurser, og rektor og skoleleder må kunne gi dem det handlingsrommet. Derfor er alt det arbeidet som regjeringen gjør, både med opplæringsloven, som vi har stått ganske samlet om her på Stortinget, og ikke minst med den ungdomstidsmeldingen som vi nå skal behandle, et svært, svært viktig grunnlag for å kunne lykkes.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:44:44]: Tusen takk til alle som har deltatt i debatten.

Det er fint at kommunene får frie inntekter, men jeg tror at med den situasjonen vi ser rundt i kommunene i dag, er det veldig viktig for oss å kommunisere viktigheten av å ta de riktige grepene. Det er ikke tvil om at de som prioriterer spesialpedagoger i barnehagen eller toppet bemanning – eller, som Sandnes kommune, lærerspesialistordningen – av sine frie inntekter, vil spare utgifter senere, for, som statsråden var innom, vi vet at det gir gode resultater. Det sparer utgifter senere, det er tidlig innsats, det bidrar til å beholde lærere i klasserommet, osv.

Jeg hører hva representanten Ninasdotter Abusland sier, men teksten i hennes regjerings budsjett sier noe helt annet. Det er ikke så helt gærent, det Høyre holdt på med. Når representanten Knutsdatter Strand snakker om et eliteutvalg av lærere, tenker jeg at det er å devaluere kunnskap og kompetanse. Hvis vi ikke lykkes bedre med å lære ungene våre å lese og skrive, produserer vi unger som ikke klarer å lese rulleteksten på tv eller for-

stå sin egen selvangivelse, og det bidrar til at de holdes utenfor arbeidslivet og ikke blir aktive samfunnsborgere. Hvis man ikke er en trygg lærer i faget sitt, klarer man ikke å gjøre som representanten Selnes sier, nemlig å være trygg i klasserommet og bidra til at ungene lykkes.

Jeg mener det er en utrolig viktig strategi for skolen å ha tillit til læreren framfor å overstyre, og jeg mener det er utrolig viktig at de som er skoleeiere i dag, setter tydelige krav til innhold og kvalitet i tilbudet til elevene framfor struktur. Jeg mener det er fryktelig viktig at vi som politikere på alle nivåer har høye ambisjoner for ungene våre. Det betyr også at vi må ha høye ambisjoner på vegne av lærere og elever.

Jeg mener virkelig at den strategien regjeringen har utarbeidet for lærerrekuttering, må ta på alvor at det haster med karriereveier. Det er ikke sånn at de som jobber i skole og barnehage i dag, har en utviklingsmulighet – og det er like viktig i barnehagen som det er i skolen, som statsråden var inne på. Jeg tror at de unge som skal velge barnehagelærerutdanningen i dag, kunne tenke seg å spesialisere seg innenfor f.eks. småbarn, uteaktiviteter, lekbasert læring eller veldig mange andre områder som det finnes muligheter til å gjøre noe med, hvis vi er villig til det. Da må vi investere i alle utdanningsmor. Det tror jeg kanskje er noe av det viktigste vi kan gjøre i fellesskap.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:47:58]: Takk for gode innlegg fra representantene i salen i denne svært viktige saken. Jeg vil kort gå inn på viktige tiltak som regjeringen er fullt i gang med. Det ene har jeg allerede nevnt. Vi styrker de frie inntektene, og 250 mill. kr av økningen begrunnes med behovet for å styrke bemanningen i barnehagene våre. Vi viderefører styrkingen av tilskudsordningen for økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i levekårsutsatte områder. Vi styrker andre yrkesgruppers muligheter for kompetanseutvikling i det nye systemet for kompetanse- og karriereutvikling som skal stå klart i 2025–2026. Vi har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utarbeide en veileder som tydeliggjør retningslinjer og regelverk for bemanning i barnehagene, for å gi støtte til eiere og styrere.

Nylig svarte skoleledere og -eiere at den viktigste faktoren for å beholde lærere i jobben er å avlaste arbeidsmengden deres ved å ansette flere yrkesgrupper med ulik fagkompetanse. Her må jeg si: Nei, Høyre, lærerspesialistordningen nådde ikke i nærheten av topp-

en der. Med budsjettet i 2025 kan vi heldigvis si at vi støtter kommunene i å opprette skolemiljøteam og beredskapsteam. Det er en viktig del av å satse på laget rundt eleven. Det er en viktig start i tillegg til skoleeiernes egne satsinger.

I tillegg har vi styrket arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning slik at enda flere kan bli barnehagelærere. Det utgjør om lag 365 studieplasser. Vi har også gjort en ekstra innsats med markedsføring av utdannings- og rekrutteringsstipend. Denne høsten får 671 tilbud om dette, og det er 68 flere enn i fjor. Det er et viktig tiltak for å få flere kvalifiserte lærere på yrkesfag og i videregående skole.

Vi styrker og utvider tilskudsordningen for veiledning av nyutdannede lærere til å inkludere lærere i barnehage og videregående opplæring, og det er en økning på 75 mill. kr totalt, til 145 mill. kr. Vi har videreført ordningen for sletting av studielån, som gir betydelig økt kjøpekraft for nyutdannede lærere. Det er en veldig god ordning som altfor få vet om, og den må vi i fellesskap ta ansvar for å framsnakke. Vi jobber med å nå ut med kunnskap om hvor variert, meningsfullt og betydningsfullt læreryrket er, og derfor har vi styrket nasjonalt prosjekt for lærerrekuttering, som bl.a. skal bidra med konstruktiv omtale av læreryrket og med å utvikle et viktig kunnskapsgrunnlag.

Jeg er svært utålmodig etter å se raske resultat av det vi har satt i gang. Vi jobber nå sammen med organisasjonene hardt med de viktige tiltakene vi har entes om i strategien. Jeg har god dialog med partene i barnehage- og skolesektoren, der rekruttering og profesjonsutvikling står høyt på vår agenda. Det blir viktig å opprettholde den gode dialogen med og mellom partene for å få flere lærere i hele landet, og jeg imøteser også andre gode tiltak.

Presidenten [10:51:00]: Debatten i sak nr. 2 er dermed avsluttet.

Sak nr. 3 [10:51:03]

Referat

Presidenten [10:51:04]: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke. Møtet er hevet.

